

Cat. DE/D1E

Het examen kan verschillen naargelang het gewest waar het examen doorgaat. Deze brochure is van toepassing voor examens afgelegd in het Vlaams Gewest.

Het **rijbewijs DE** laat toe samenstellen van voertuigen te besturen bestaande uit een trekkend voertuig van de categorie D en een aanhangwagen met een maximale toegelaten massa van meer dan 750 kg.

Het **rijbewijs D1E** laat toe samenstellen van voertuigen te besturen bestaande uit een trekkend voertuig van de categorie D1 en een aanhangwagen met een maximale toegelaten massa van meer dan 750 kg.

Het rijbewijs DE of D1E zonder het bewijs van vakbekwaamheid

Sinds 10 september 2008 dienen **beroepsbestuurders** van voertuigen waarvoor een rijbewijs DE of D1E vereist is, te voldoen aan de vakbekwaamheidsvoorschriften.

Deze verplichting is alleen van toepassing voor wie met de genoemde categorieën **professioneel vervoer** verricht (behoudens wettelijke toegestane uitzonderingen). De vereisten inzake de vakbekwaamheid houden in dat men slaagt voor een **initieel basiskwalificatie-examen** (verwerving vakbekwaamheid) en dat men **vijsjaarlijks 35 uur nascholing** volgt (verlenging vakbekwaamheid).

De **minimumleeftijd** voor het behalen van een **rijbewijs D1E** zonder bewijs van vakbekwaamheid is **21 jaar**.

De **minimumleeftijd** voor het behalen van een **rijbewijs DE** zonder bewijs van vakbekwaamheid is **24 jaar**.

U BENT IN HET BEZIT VAN EEN RIJBEWIJS D OF D1 EN HET BEWIJS VAN VAKBEKWAAMHEID

• **U wenst een rijbewijs DE of D1E te behalen**

U bent vrijgesteld van het theorie-examen.
Het examen bestaat uit een praktische proef met 2 onderdelen.

U BENT IN HET BEZIT VAN EEN RIJBEWIJS D OF D1 ZONDER HET BEWIJS VAN VAKBEKWAAMHEID

• **U wenst een rijbewijs DE of D1E te behalen**

U bent vrijgesteld van het theorie-examen.
Het examen bestaat uit een praktische proef met 2 onderdelen.
U mag geen professioneel vervoer verrichten.

• **U wenst een rijbewijs DE of D1E met bewijs van vakbekwaamheid te behalen**

Dit examen bestaat uit:

- een theoretische proef met 3 onderdelen (de 100 meerkeuzevragen handelen alleen over de vakbekwaamheid). De theoretische proef is beschreven in de brochure "*Het rijbewijs D of D1 met het bewijs van vakbekwaamheid*".
- een praktische proef met 3 onderdelen. De proef basis-kwalificatie en de proef op de openbare weg zijn beschreven in de brochure "*Het rijbewijs D of D1 met het bewijs van vakbekwaamheid*". De proef op privéterrein is beschreven in deze brochure.

Het rijbewijs DE en D1E mét vakbekwaamheid kan reeds behaald worden vanaf 18 jaar. De houder van een rijbewijs DE zal echter, tot de leeftijd van 20 jaar, beperkt zijn tot geregeld vervoer binnen het Belgisch grondgebied waarvan het traject ten hoogste 50 km bedraagt, en tot de leeftijd van 21 jaar, beperkt zijn tot personenvervoer binnen het Belgisch grondgebied.

Om een (**voorlopig**) rijbewijs te kunnen **bekomen** en de **examens** met het oog op het bekomen van een Belgisch rijbewijs te mogen **afleggen**, moet u OF ingeschreven zijn in België en uw gewone verblijfplaats hebben in België (min. 185 dagen); OF ingeschreven zijn in een Belgische onderwijsinstelling (min. 6 maanden); OF houder zijn van een diplomatieke, consulaire of bijzondere identiteitskaart.

Meer inlichtingen over de praktische rijopleiding en het praktijkexamen vindt u op de volgende bladzijden. Lees deze aandachtig. Raadpleeg eveneens onze website www.gocavlaanderen.be.

> De praktische rijopleiding

U kan kiezen uit volgende rijopleidingen:

- scholing via een erkende rijsschool
- scholing onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3.

SCHOLING VIA EEN ERKENDE RIJSCHOOL

De meest doeltreffende methode bestaat erin het praktijkonderricht te volgen in een erkende rijsschool. Deze lessen worden inderdaad gegeven door gebrevetteerde beroepsinstructeurs, die bekwaam zijn u de gepaste opleiding en raad te geven.

Als voorbereiding op het praktijkexamen geeft de erkende rijsschool **minimum 8 uur praktijkonderricht**.

SCHOLING ONDER DEKKING VAN EEN VOORLOPIG RIJBEDIJS MODEL 3

Deze scholingsmethode kan alleen worden gevolgd door kandidaten die niet vervallen zijn van het recht tot sturen of die hersteld zijn in het recht tot sturen.

Met het behoorlijk ingevulde formulier "Aanvraag om een voorlopig rijbewijs" en tegen voorlegging van uw nog geldige rijbewijs dat geldig verklaard is voor ten minste de categorie D1 of D van motorvoertuigen, dient u bij het gemeentebestuur een voorlopig rijbewijs af te halen.

Het formulier "Aanvraag om een voorlopig rijbewijs" laat niet toe te rijden. U moet houder en drager zijn van een voorlopig rijbewijs.

Het voorlopig rijbewijs is **12 maanden geldig** en kan in geen geval worden verlengd. U kan slechts een nieuw voorlopig rijbewijs voor dezelfde categorie van voertuigen bekomen na een verloop van 3 jaar, te rekenen vanaf de einddatum van het laatst bekomen voorlopig rijbewijs.

Tijdens de scholing mag u met het voertuig geen andere personen vervoeren en mag u in commercieel verband geen goederen vervoeren.

U dient **steeds vergezeld te zijn van een begeleider** die vermeld staat op uw voorlopig rijbewijs. Er mogen twee begeleiders worden voorzien. U mag naast één van uw begeleiders **slechts één enkele passagier** vervoeren, m.a.w. maximum 2 personen, ofwel 1 begeleider + 1 passagier, ofwel 2 begeleiders.

Het eerste praktijkexamen kan ten vroegste plaatshebben één maand na de datum van afgifte van het voorlopig rijbewijs. Zorg ervoor dat de geldigheidsduur van het voorlopig rijbewijs niet wordt overschreden!

Na tweemaal niet slagen voor het praktijkexamen, moet u minimum 4 uur praktijkonderricht volgen in een erkende rijsschool. Het voertuig van de erkende rijsschool is verplicht vanaf het 3de examen. U kan verdere scholing volgen onder dekking van uw geldig voorlopig rijbewijs.

Na het vervallen van de geldigheid van uw voorlopig rijbewijs kan u het praktijkexamen slechts afleggen en uw scholing slechts voortzetten met een erkende rijsschool na het volgen van minimum 8 uur praktijkonderricht.

Bij beide scholingsmethodes kan het praktijkexamen worden afgelegd in een examencentrum naar keuze.

DE BEGELEIDER

Uw begeleider moet aan de volgende **voorwaarden** voldoen:

- moet minimum **27 jaar** oud zijn;
- moet ingeschreven zijn in **België** en houder en drager zijn van een identiteitsdocument, afgegeven in België;
- moet sedert **ten minste 6 jaar** houder en drager zijn van, naargelang het geval, een categorie DE of D1E op een Belgisch of Europees rijbewijs, en tevens geldig voor het besturen van het voertuig aan boord waarvan hij de kandidaat vergezelt (de bestuurder die alleen een speciaal aan zijn handicap aangepast voertuig mag besturen, mag niet als begeleider bij de scholing optreden);
- mag **niet vervallen zijn of geweest zijn** van het recht tot sturen binnen de 3 jaar vóór de afgifte van het voorlopig rijbewijs en moet voldaan hebben aan de onderzoeken die hem eventueel door de rechter zijn opgelegd;
- mag behalve voor dezelfde kandidaat, **niet op een ander voorlopig rijbewijs als begeleider vermeld** zijn binnen het jaar vóór de afgifte van het voorlopig rijbewijs.

Dit verbod geldt echter niet:

- ten aanzien van zijn eigen kinderen of pleegkinderen of die van zijn wettelijke partner;
- wanneer de begeleider en de kandidaat ingeschreven zijn bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid als personeelsleden van dezelfde onderneming die haar bestuurders zelf opleidt;
- wanneer de begeleider en de kandidaat een medewerking verlenen aan een brandweerdienst.

Wij kunnen **het belang van de keuze van begeleider** niet genoeg benadrukken. Deze persoon, die van u een goede en veilige bestuurder zal maken, dient naast een uitstekende kennis van het verkeersreglement ook over een ruime rijervaring te beschikken. Een goede lesgever vormt een goede leerling; een ernstige opleiding geeft u maximum waarborgen voor een succesvol resultaat.

U mag veranderen van begeleider tijdens de stageperiode voor zover de wijziging vermeld wordt op het voorlopig rijbewijs door uw gemeentebestuur.

DE STAGEPERIODE

Tijdens de stageperiode dient de **kandidaat**:

- houder en drager te zijn van een geldig identiteitsdocument, afgegeven in België;
- houder en drager te zijn van een geldig voorlopig rijbewijs. Op vrijdag, zaterdag, zondag, op de vooravond van wettelijke feestdagen en op wettelijke feestdagen zelf is het u niet toegestaan het voertuig te besturen van 22 uur tot 6 uur 's anderendaags. Dit verbod is niet van toepassing op de kandidaat die de leeftijd van 24 jaar bereikt heeft.

Het **voertuig** dient uitgerust te zijn met:

- het reglementaire L-teken, achteraan op het voertuig aangebracht;
- rechterbuitenspiegels (één voor de begeleider en één voor de kandidaat).

LEEFTIJD

Indien u niet in het bezit bent van het bewijs van vakbekwaamheid, is de minimumleeftijd voor het bekomen van een voorlopig rijbewijs en van een definitief rijbewijs van de categorie DE of D1E:

- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie D1E: 18 jaar
- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie DE: 18 jaar

- U mag **niet rijden in het buitenland** onder dekking van een voorlopig rijbewijs.
- Hou er rekening mee dat de **geldigheid van uw voorlopig rijbewijs** beperkt is (12 maanden). Het kan in geen geval worden verlengd.
- U kan slechts een **nieuw voorlopig rijbewijs** voor dezelfde categorie van voertuigen bekomen **na een verloop van 3 jaar**, te rekenen vanaf de einddatum van het laatst bekomen voorlopig rijbewijs (uitgezonderd de opheffing van de vermelding 'automatisch' of 'code 78').
- Maak **tijdig een afspraak** voor het praktijkexamen (bij voorkeur 6 weken op voorhand).

- definitief rijbewijs D1E zonder vakbekwaamheid: 21 jaar
- definitief rijbewijs DE zonder vakbekwaamheid: 24 jaar

Indien u wel in het bezit bent van het bewijs van vakbekwaamheid, is de minimumleeftijd voor het bekomen van een voorlopig rijbewijs en van een definitief rijbewijs DE of D1E:

- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie D1E: 18 jaar
- voorlopig rijbewijs model 3 van categorie DE: 18 jaar
- definitief rijbewijs D1E met vakbekwaamheid: 18 jaar
- definitief rijbewijs DE met vakbekwaamheid: 18 jaar

> Het praktijkexamen

AFSPRAAK

Voor het afleggen van het praktijkexamen dient u **voorafgaandelijk een afspraak** te maken. U kan hieromtrent inlichtingen inwinnen bij het examen centrum.

In uw eigen belang wordt u verzocht **tijdig** en bij voorkeur **6 weken op voorhand** een afspraak te maken voor het praktijkexamen. Hou er rekening mee dat afspraken voor eventuele herkansingen mogelijk moeten blijven binnen de geldigheid van uw voorlopig rijbewijs.

De afspraak moet bevestigd worden door middel van betaling van de retributies ten laatste de 10de dag voorafgaand aan de datum van de proef waarvoor ze verschuldigd zijn. Bij ontstentenis wordt de afspraak vastgelegd door het examen centrum geannuleerd.

De retributies worden terugbetaald indien u het examen centrum ten minste 8 volledige werkdagen, zaterdag niet

inbegrepen, voorafgaand aan de datum van de proef heeft verwittigd van uw afwezigheid (vb. indien u vrijdag een afspraak heeft, dient u deze afspraak ten laatste op maandag van de voorgaande week te annuleren).

In geval van overmacht kan u de terugbetaling of vrijstelling van de retributie aanvragen bij het examen centrum. Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

Indien op de afgesproken dag de **weersomstandigheden** slecht zijn (mist of sneeuwval die de zichtbaarheid tot minder dan 100 m beperken) of de wegen niet berijdbaar zijn (sneeuw, ijs), neem dan, vooraleer u thuis vertrekt, contact op met het examen centrum. Zo verneemt u of de praktijkexamens al dan niet volledig doorgaan en kunnen de nodige maatregelen worden getroffen.

Voor te leggen documenten op het ogenblik van het praktijkexamen!

Indien u de scholing onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3 volgt:

- uw geldige **identiteitsdocument**;
- uw Belgische of Europese **rijbewijs**, geldig voor het besturen van het trekkende voertuig;
- uw nog geldige **voorlopig rijbewijs** (afgegeven sinds meer dan één maand);
- als u al ten minste tweemaal niet geslaagd bent, het **bewijs** dat u de voorgeschreven opleiding heeft gevolgd na de tweede mislukking;
- het nog geldige **verzekeringsbewijs** inzake de burgerlijke aansprakelijkheid voor het voertuig en voor de aanhangwagen waarmee u zich aanbiedt (Internationaal verzekeringsbewijs);
- het **inschrijvingsbewijs** van het voertuig en van de aanhangwagen waarmee u zich aanbiedt;
- het groene, nog geldige **keuringsbewijs** van het voertuig en van de aanhangwagen waarmee u zich aanbiedt;
- de **technische fiche** of het **identificatieverslag** van het voertuig waarmee u zich aanbiedt;
- het Belgische of Europese **rijbewijs van de begeleider**, geldig voor het besturen van het voertuig waarmee het praktijkexamen wordt afgelegd;
- het geldige **identiteitsdocument**, afgegeven in België, **van de begeleider**;
- het **betalingsbewijs** van de retributie (bij voorafbetaling).

De begeleider moet aanwezig zijn en zal tijdens de proef op de openbare weg in het voertuig plaatsnemen.

Indien u beroep heeft gedaan op een erkende rijsschool:

- uw geldige **identiteitsdocument**;
- uw Belgische of Europese **rijbewijs**, geldig voor het besturen van het trekkende voertuig;
- het **getuigschrift van praktijkonderricht**, afgegeven door een erkende rijsschool;
- het **betalingsbewijs** van de retributie (bij voorafbetaling).

Een **paspoort** wordt slechts in **beperkte** gevallen **aanvaard**. Een **attest van verlies of diefstal** van een (voorlopig) rijbewijs wordt **niet** aanvaard. **Van geen enkel document wordt een fotokopie aanvaard.**

Wanneer u **het Nederlands niet machtig bent**, kunt u het praktijkexamen afleggen, bijgestaan door een **beëdigde tolk** voor de talen Frans, Duits of Engels. U kiest en vergoedt zelf de tolk.

Wanneer u en/of uw **begeleider administratief niet in orde zijn en/of uw voertuig administratief en/of technisch niet in orde is**, zal u voor een volgende afspraak een nieuwe retributie worden aangerekend.

Wanneer u en/of uw **begeleider administratief niet in orde zijn en/of uw voertuig administratief en/of technisch niet in orde is**, zal u voor een volgende afspraak een nieuwe retributie worden aangerekend.

HET EXAMENVOERTUIG

De kandidaat voor het **rijbewijs D1E** legt het praktijkexamen af aan boord van een samenstel bestaande uit een trekkend voertuig van de categorie D1 en een aanhangwagen:

- het **trekkende voertuig** van de categorie D1 moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . méér dan 8 zitplaatsen, maximum 16 plaatsen (bestuurder niet meegerekend);
  - . MTM* minimum 4.000 kg;
  - . lengte minimum 5 m;
  - . uitgerust zijn met ABS.
- de **aanhangwagen** moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . MTM* minimum 1.500 kg;
  - . feitelijke totale massa minimum 800 kg, u moet een weegbon kunnen voorleggen als bewijs dat deze massa bereikt wordt, tenzij de tarra van het voertuig ten minste 800 kg bedraagt of het totale gewicht van de aanhangwagen duidelijk kan worden afgeleid (vb. indien de tarra 750 kg bedraagt en er 2 zakken zand van 50 kg in de aanhangwagen worden gelegd);
  - . de laadruimte van de aanhangwagen moet bestaan uit een gesloten opbouw die ten minste 2 m breed en 2 m hoog is.

De kandidaat voor het **rijbewijs DE** legt het praktijkexamen af aan boord van een samenstel bestaande uit een trekkend voertuig van de categorie D en een aanhangwagen:

- het **trekkende voertuig** van de categorie D moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . méér dan 8 zitplaatsen (bestuurder niet meegerekend);
  - . lengte minimum 10 m;
  - . breedte minimum 2m40;
  - . uitgerust zijn met ABS.
- de **aanhangwagen** moet voldoen aan volgende voorwaarden:
  - . MTM* minimum 1.500 kg;
  - . feitelijke totale massa 800 kg, u moet een weegbon kunnen voorleggen als bewijs dat deze massa bereikt wordt, tenzij de tarra van het voertuig ten minste 800 kg bedraagt;
  - . de laadruimte van de aanhangwagen moet bestaan uit een gesloten opbouw die ten minste 2 m breed en 2 m hoog is.
- het **samenstel** moet aan volgende voorwaarden voldoen:
  - . lengte minimum 14 m;
  - . breedte minimum 2m40.

Voor beide categorieën moet het voertuig een snelheid van ten minste **80 km/u** bereiken op een horizontale weg.

VERLOOP VAN HET PRAKTIJKEXAMEN

Tijdens het praktijkexamen zal worden nagegaan of u werkelijk uw voertuig beheerst en of u het verkeersreglement in de praktijk toepast.

Tijdens de beoordeling van het examen zal de examinator in het bijzonder aandacht schenken aan een respectvolle houding tegenover het materieel en in overeenstemming met een goede uitoefening van het beroep.

Draagbare telefoons dienen te worden uitgeschakeld tijdens de volledige duur van het praktijkexamen.

CODE 78

U kan slechts een nieuw voorlopig rijbewijs voor dezelfde categorie van voertuigen bekomen na een verloop van 3 jaar, te rekenen vanaf de einddatum van het laatst bekomen voorlopig rijbewijs. Nochtans kan de kandidaat, die reeds houder is van een rijbewijs met de vermelding 'automatisch' of 'code 78', d.w.z. beperkt tot het besturen van motorvoertuigen met automatische schakeling, onmiddellijk een tweede voorlopig rijbewijs bekomen geldig voor dezelfde categorie van voertuigen uitgerust met een koppelingspedaal.

RETRIBUTIES

Raadpleeg hiervoor onze website **www.gocavlaanderen.be**.

Om toegelaten te worden tot het praktijkexamen moet het voertuig **technisch en administratief** in orde zijn. Het examen-voertuig moet de uitvoering van de voorafgaande controles en de manoeuvres toelaten volgens de voorziene afmetingen.

Het voertuig moet uitgerust zijn met een reglementair L-teken (alleen in het kader van een vrije begeleiding) en met rechterbuitenspiegels (één voor de begeleider en één voor de kandidaat).

Het examenvoertuig moet uitgerust zijn met een tachograaf als bedoeld in de Verordening (EEG) nr. 3821/85 en in goede staat van werking, ook al is het voertuig niet onderworpen aan deze verplichting.

Indien het voertuig uitgerust is met een **analoge** tachograaf dient u een lege en aan de tachograaf aangepaste schijf mee te hebben op het examen. Indien het voertuig uitgerust is met een **digitale** tachograaf moet u er voor zorgen dat er voldoende papier is zodat een ticket kan worden afgedrukt.

Het examen mag niet worden afgenomen met een voertuig met handelaarsplaat, proefrittenplaat of transitplaat van korte duur, noch met een voertuig ingeschreven als oldtimer.

De tijdelijke kentekenplaten van lange duur, ook wel internationale kentekenplaten genoemd, zijn wél toegelaten (o.a. kentekenplaten voor Shape en NAVO). Buitenlandse nummerplaten zijn in sommige gevallen ook toegelaten. Indien u het praktijkexamen wenst af te leggen met dergelijk voertuig, **gelieve dan het examen centrum hiervan op de hoogte te brengen** bij het maken van de afspraak voor het praktijkexamen.

Parkeerhulpsystemen, camera's en prisma's bedoeld om u te helpen bij de manoeuvres zijn toegelaten.

Rijtaakovernemende systemen (vb. automatisch parkeren) zijn **niet** toegelaten.

Om toegelaten te worden tot het praktijkexamen, moet u **veiligheidshandschoenen** ter beschikking hebben.

Het voertuig moet in voldoende **nette staat** zijn.

* MTM = maximaal toegelaten massa

HET PRAKTIJKEXAMEN BESTAAT UIT 2 PROEVEN

> 1. Proef op privéterrein

U voert op het privéterrein 6 basismanoeuvres uit.

❶ Voorafgaande controles:

- . voorzorgen alvorens in en uit het voertuig te stappen
- . noodzakelijke controles
- . bijkomende controles
- . instellingen

2 Ontkoppelen – koppelen van de aanhangwagen

3 In rechte lijn achteruitrijden

4 Opstellen tegen een stoep

5 Achteruitrijdend een bocht maken

6 Achteruitrijden tot aan een laadkaai

De buitenachteruitkijkspiegels moeten in hun normale gebruiksstand behouden blijven. Ze mogen dus niet dichtgeklapt worden.

Om toegelaten te worden tot de proef op de openbare weg moet u geslaagd zijn voor de proef op het privéterrein. Het slagen voor de proef op privéterrein blijft 1 jaar geldig. Voorbeeld: als u slaagt op 15/01/2026, is uw geslaagde proef op privéterrein geldig tot en met 14/01/2027.

> 2. Proef op de openbare weg (minimum 45 minuten)

De examiner heeft tot taak na te gaan of u het minimum-niveau in rijvaardigheid bereikt en voldoende veiligheidswaarborgen biedt, die nodig zijn om in het verkeer te rijden en verdere rijervaring op te doen.

Vooraleer te vertrekken voor het examen op de openbare weg, zal u de schijf invullen, in de tachograaf plaatsen en deze correct instellen. Op het einde van het examen op de openbare weg zal u de schijf uit de tachograaf nemen en verder invullen,

bij een analoge tachograaf. Bij een digitale tachograaf zal u het ticket moeten uitprinten op het einde van het examen op de openbare weg. Ook zal de examiner enkele vragen stellen over het gebruik van de tachograaf.

De examiner geeft aanduidingen omtrent de te volgen weg. Zolang hij niets zegt, volgt u de rijbaan waarop u zich bevindt. Wanneer u van richting moet veranderen, naar links of naar rechts, zal de examiner dit tijdig melden op de volgende wijze: *"Aan het volgende kruispunt links afslaan (rechts afslaan)"*.

De examiner zal u nooit in een valstrik lokken.

Uw instructeur of uw begeleider mag in geen geval aanduidingen of richtlijnen geven, de ruitenwissers, de ontgooier, de ontwaseming of de verwarming aanzetten, tekens geven, of de voorruit aan zijn kant proper maken. Indien hij tijdens de proef tussenkomt, is de examiner verplicht het examen stop te zetten. Tevens mag hij, op straffe van stopzetting van het examen, de aanduidingen van de examiner niet herhalen of er commentaar bij geven.

Tijdens de proef mag u, om uw zichtbaarheid (voor u, achter u of opzij) te verbeteren, steeds op reglementaire wijze stoppen en bijvoorbeeld de ruiten proper maken of de achteruitkijkspiegels beter richten.

Indien u niet voldoende deelneemt aan het verkeer, kan de examiner uw examen niet beoordelen.

Belangrijke punten

- Bedient u uw voertuig correct?
- Rijdt u defensief?
- Gebruik van de lichten, enz...
- Neemt u op de weg de juiste plaats in met uw voertuig? Zo dicht mogelijk bij de rechterrand van de rijbaan, doorlopende strepen, voorsorteringspijlen, enz...
- Neemt u de bochten zoals het hoort? Aangepaste snelheid, neemt u de bochten niet te breed? Is uw techniek goed?
- Houdt u rekening met de lengte van uw voertuig?
- Inhalen en kruisen van andere voertuigen. Doet u dit correct? Neemt u afstand? Maakt u uw voornemens tijdig kenbaar? Neemt u tijdig uw plaats terug rechts in? enz...
- Richtingsverandering. Denkt u eraan alle nodige voorzorgen te nemen, uit te wijken zoals vereist zonder de andere weggebruikers te hinderen, het kruispunt vrij te maken wanneer dat vereist is?

- Past u de voorrangsregels toe? Voorrang verlenen zo vereist, maar niet onnodig, gedrag tegenover trams, enz...
- Gehoorzaamt u nauwkeurig aan de verkeerslichten en aan de bevelen van bevoegde personen? Rood licht, oranje licht, groene pijl, oranje knipperlicht, enz...
- Hoe past u uw snelheid aan? Heeft u inzicht in het verkeer? Aanpassen van de snelheid aan de verkeersomstandigheden, naleven van de snelheidsbeperkingen, naderen van een hindernis, enz...
- Hoe gedraagt u zich tegenover de andere weggebruikers? Voorzichtigheid tegenover voetgangers en kinderen, gedrag tegenover de prioritaire voertuigen, enz...
- Veilig, zuinig en energie-efficiënt rijden. Waarborgt u de veiligheid tijdens het rijden door te letten op het aantal omwentelingen per minuut, het schakelen, het remmen en het versnellen? Vermindert u het brandstofverbruik en de uitstoot door, waar nodig, manueel te schakelen tijdens het optrekken en het afremmen, en op stijgende en dalende hellingen?

1 GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE "VOORAFGAANDE CONTROLES"

A. SITUATIE

Het gaat hier om een goede gewoonte die elke bestuurder moet aannemen: kennis maken met het voertuig en de voorafgaande controles uitvoeren *alvorens* te starten.

Men zal beginnen met u te vragen uw voertuig op het privéterrein op te stellen (zoals op de openbare weg).

Men zal u vragen te handelen alsof het het begin van een werkdag is en met het voertuig te vertrekken en de **externe controles** uit te voeren. U moet weten welke noodzakelijke externe controles moeten worden uitgevoerd alvorens te vertrekken. U voert deze controles in een willekeurige volgorde uit. De examiner gaat eerst na of u geen controles vergeet, en vervolgens of de controles correct worden uitgevoerd. Men verwacht dat u eveneens zoveel mogelijk bijkomende externe controles zelf uitvoert.

Van zodra alle externe controles zijn uitgevoerd, vraagt de examiner u om in het voertuig te stappen en gaat hij na hoe u dit doet en of u de **nodige voorzorgsmaatregelen** neemt.

De examiner vraagt u de **interne controles** uit te voeren. U moet weten welke noodzakelijke interne controles moeten worden uitgevoerd alvorens te vertrekken. U voert deze

controles in een willekeurige volgorde uit. De examiner gaat eerst na of u geen controles vergeet, en vervolgens of de controles correct worden uitgevoerd. Nadien begeleidt de examiner u door een voor een de bijkomende interne controles te vragen, en vraagt hij u om een remtest uit te voeren.

De examiner vraagt u om uit te leggen hoe u een correcte zithouding aanneemt en hoe u de nodige instellingen uitvoert. Vervolgens vraagt men u om te handelen alsof het het einde van de werkdag is en het voertuig te verlaten zoals op de openbare weg en u naar de stoep te begeven. De examiner gaat na hoe u uit het voertuig stapt en of u de **nodige voorzorgsmaatregelen** neemt.

Nadien begeleidt de examiner u door een voor een de bijkomende externe controles te vragen die u vergeten zou zijn.

U beschikt over maximum 15 minuten voor het uitvoeren van dit manoeuvre.

B. GEVRAAGDE PUNTEN

>> 1. Voorzorgen alvorens in en uit het voertuig te stappen

De examinerator vraagt u om plaats te nemen in het voertuig zoals u dit zou doen op de openbare weg.

Men verwacht dat u:

- in het voertuig stapt
- de deur op een correcte wijze sluit.

Daarna vraagt de examinerator u om het voertuig tot stilstand te brengen zoals op de openbare weg en om het voertuig te verlaten door de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen.

Men verwacht dat u:

- de parkeerrem optrekt alvorens het voertuig te verlaten
- de versnellingsbak in neutrale stand plaatst (indien er een luchttek is en de versnellingsbak stond niet in neutraal, kan men om te starten de versnellingen inderdaad niet meer schakelen zonder abnormaal kracht uit te oefenen op de versnellingsbak)

- uitlegt dat u nagaat of de vensters en nooduitgangen goed gesloten zijn
- de motor stillegt
- in de linkerachteruitkijkspiegel kijkt alvorens de bestuurdersdeur te openen om het voertuig te verlaten, of in de rechterachteruitkijkspiegel kijkt alvorens de passagiersdeur te openen om het voertuig te verlaten
- het voertuig verlaat
- de deur sluit waarlangs u het voertuig heeft verlaten en de vergrendeling activeert indien de deur hiervan is voorzien
- uitlegt dat u nagaat of de andere deuren en uitgangen goed gesloten zijn
- verduidelijkt dat de deuren en uitgangen moeten gesloten zijn met een beveiligd slot, als deze hiervan zijn voorzien.

>> 2. Noodzakelijke controles

U moet de controles uit onderstaande lijst van buiten kennen en deze kunnen uitvoeren.

Eenzijds zal de examinerator nagaan of alle controles uitgevoerd worden en anderzijds of deze correct uitgevoerd worden.

Externe controles

Men verwacht dat u bij elk punt vermeldt wat u nakijkt:

- vloeistoffen
- banden
- veiligheid van het koppelingssysteem
- algemene staat:
  - . vensters en achteruitkijkspiegels, voorruit, ruitenwissers, koetswerk en/of dekzeil
  - . manier van laden
  - . vastmaken van de lading
  - . laaddeuren.

Interne controles

- vloeistoffen (indien het voertuig is voorzien van elektronische indicatoren)
- algemene staat:
  - . nooduitgangen
  - . brandblussers
- lichten
- richtingaanwijzers.

> Vloeistoffen

U legt uit waar u het niveaupeil controleert van:

- de koelvloeistof
- de motorolie
- het product van de ruitenwissers.

Men verwacht dat u de motorkap opent en dat u per vloeistof de goede plaats aanduidt. Het product van de ruitenwissers bevindt zich niet altijd onder de motorkap, bovendien is er niet altijd een niveau-meter aanwezig. U moet alleen in staat zijn om uit te leggen waar het reservoir zich bevindt, zodat u indien nodig weet waar u moet bijvullen.

Indien het voertuig uitgerust is met elektronische meters, verwacht men dat u elk gevraagd element kan uitleggen. In dit geval zal het openen van de motorkap niet vereist worden. Er zal geen enkele bijkomende vraag gesteld worden.

> Staat van de banden

U gaat de staat van één van de achterwielen van het voertuig na.

Men verwacht dat u uitlegt dat u de slijtage van de hoofdgroeven van de banden nagaat. Hier moet u aantonen dat u de groeven bekijkt en dat u nagaat of ze nog voldoende diep zijn.

Men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of u geen lekke band heeft. Dit is een visuele controle behalve bij de dubbele banden: daar moet u verduidelijken dat u een hamerslag moet geven op het loopvlak van de band en zeker niet op de

zij kant van de band. Deze controle dient op de twee banden uitgevoerd te worden.

Sommige voertuigen zijn uitgerust met een elektronisch verklikkerlichtje dat aangeeft wanneer de bandenspanning onvoldoende is. Dit verklikkerlichtje kunnen aantonen wordt gelijkgesteld met deze controle.

> Veiligheid van het koppelingssysteem

U gaat het koppelingssysteem na.

Men verwacht dat u uitlegt dat u:

- de veiligheid van de koppeling nakijkt en dat u die veiligheid toont
- de veiligheidskabel nakijkt
- nakijkt of de elektrische leidingen goed aangekoppeld zijn;
- nakijkt of de parkeerrem van de aanhangwagen is afgezet.

> Algemene staat

1. Vensters en achteruitkijkspiegels

- u controleert de vensters
- men verwacht dat u uitlegt dat u visueel nagaat of uw vensters en achteruitkijkspiegels geen barst of ster vertonen, en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig)
- men verwacht dat u uitlegt dat u de netheid van de vensters en achteruitkijkspiegels nagaat.

2. Voorruit

- u controleert de voorruit
- men verwacht dat u uitlegt dat u visueel nagaat of uw voorruit geen barst of ster vertoont, en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig)
- men verwacht dat u uitlegt dat u de netheid van de voorruit nagaat.

3. Ruitenwissers

- u controleert de fysieke aanwezigheid van de ruitenwissers
- men verwacht dat u uitlegt dat u de aanwezigheid van de ruitenwissers nagaat.

4. Koetswerk en/of dekzeil

- u stapt rond het voertuig en kijkt het koetswerk na
- men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of er geen deel van het koetswerk of het dekzeil beschadigd is, en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig).

5. Manier van laden van de aanhangwagen

- u controleert de manier van laden
- men verwacht dat u correct de laaddeuren opent (door deze vast te zetten en te beveiligen) of het dekzeil voldoende opheft, en dat u uitlegt dat u de manier van laden nagaat
- men verwacht dat u (indien nodig) in de aanhangwagen stapt en aangeeft of de lading goed verdeeld is.

6. Vastmaken van de lading van de aanhangwagen

- u controleert het vastmaken van de lading
- men verwacht dat u aangeeft of de lading goed is vastgemaakt.

7. Laaddeuren van de aanhangwagen

- u controleert de laaddeuren
  - men verwacht dat u de laaddeuren of het dekzeil correct sluit.
- De deuren moeten goed gesloten worden met het veiligheidsmechanisme, de riemen moeten door elke ring getrokken worden en het TIR-touw moet goed vastgemaakt zijn.

8. Nooduitgangen

- u gaat de nooduitgangen na (deuren - dak - vensters)
- men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of de nooduitgangen goed zijn aangeduid, dat deze niet zijn afgesloten en dat ze toegankelijk zijn.

9. Brandblussers

- u gaat alle brandblussers na
- men verwacht dat u aantoont waar alle verplichte brandblussers zich bevinden, en dat u een onregelmatigheid signaleert (indien aanwezig):

. $MTM^* \leq 5.000$ kg: 1 brandblusser van 2 kg

. $5.000 \text{ kg} < MTM^* \leq 7.000$ kg: 2 brandblussers van 2 kg

. $MTM^* > 7.000$ kg: 2 brandblussers van 3 kg.

Indien het voertuig niet uitgerust is met de reglementaire brandblussers of indien deze niet meer geldig zijn zal het

examen op de openbare weg niet kunnen doorgaan omwille van technische redenen.

> De lichten

Deze controle moet plaatsvinden met de examinerator. U zet de lichten aan en de examinerator zal u helpen. Hij zal hun goede werking nagaan.

Men verwacht dat u spontaan de goede werking van de volgende lichten nagaat:

- stoplicht
- dimlichten
- grootlichten
- mistlicht achteraan.

> Richtingaanwijzers:

Deze controle moet plaatsvinden met de examinerator. U zet de richtingaanwijzers aan en de examinerator zal u helpen. Hij zal hun goede werking nagaan.

Men verwacht dat u spontaan de goede werking van de richtingaanwijzers nagaat.

De hierboven vermelde controles mogen in een willekeurige volgorde uitgevoerd worden. Indien u andere controles uitvoert dan vermeld in de lijst, zal dit nooit als fout beschouwd worden.

>> 3. Bijkomende controles

U voert uit zichzelf zoveel mogelijk externe bijkomende controles uit. Vervolgens voert u, op duidelijke vraag van de examinerator, alle interne bijkomende controles uit, evenals alle externe bijkomende controles die u nog vergeten bent. Hij herneemt punt per punt alle elementen van de lijst en vraagt u om de vermelde controles uit te voeren. De examinerator is niet verplicht om de volgorde van de lijst te volgen, maar kan deze aanpassen in functie van het voertuig en van de situatie.

Interne controles

Men verwacht dat u bij elk punt vermeldt wat u nakijkt:

- het geluidstoestel
- het eerstehulpmateriaal
- de ruitenwissers en de sproeikoppen
- controle en gebruik van het dashboard:
  - . de toerenteller
  - . de snelheidsmeter
  - . de luchtdrukmeter
  - . de verlichte verklikkerlichtjes
  - . de 4 richtingaanwijzers
  - . de ontwaseming
- controle van de luchtdruk
- testen van de remmen.

Externe controles

- staat van de reflectoren
- de wielmoeren
- de spatborden
- de lucht tanks
- de ophanging.

> Het geluidstoestel

De examinerator vraagt u om het geluidstoestel te doen werken.

Men verwacht dat u het geluidstoestel kan doen werken.

> Het eerstehulpmateriaal

De examinerator vraagt u om aan te tonen waar het materiaal voor de eerste hulp zich bevindt.

Men verwacht dat u aantoont waar het materiaal voor de eerste hulp zich bevindt.

> De ruitenwissers en de sproeikoppen

De examinerator vraagt u om de ruitenwissers na te gaan.

Men verwacht dat u de ruitenwissers en de sproeikoppen gebruikt en nagaat of de ruitenwissers niet beschadigd zijn en of het product komende uit de sproeikoppen tot op de voorruit komt (niet verstopte sproeikoppen).

> Controle en gebruik van het dashboard

De examinerator vraagt u om met uw eigen woorden te vertellen wat er op het dashboard verschijnt.

Men verwacht dat u volgende elementen kan aanduiden:

- de toerenteller
- de snelheidsmeter
- de luchtdrukmeter
- de verlichte verklikkerlichtjes
- de 4 richtingaanwijzers
- de ontwaseming.

> Luchtdruk

De examinerator vraagt u aan te duiden hoe u de luchtdruk nakijkt.

Men verwacht dat u de motor doet draaien (indien dit nog niet het geval is) en dat u uitlegt dat u nagaat of de tanks zich vullen of reeds gevuld zijn.

> Test van de remmen

De examinerator vraagt u om een remtest uit te voeren.

Men verwacht dat u aan een lage snelheid rijdt om vervolgens hard te remmen door op het rempedaal te drukken teneinde te kunnen nagaan of het voertuig reageert.

De examinerator vraagt u om het voertuig te verlaten.

> De reflectoren

De examinerator vraagt u om de reflectoren na te kijken.

Men verwacht dat u rond uw voertuig stapt en dat u aanduidt waar de reflectoren (achteraan en zijdelings) zich bevinden en dat u telkens kijkt of zij niet beschadigd zijn.

Indien het voertuig niet is uitgerust met reglementaire reflectoren, zal het examen op de openbare weg niet plaatsvinden omwille van technische redenen.

* MTM = maximaal toegelaten massa

> De wielmoeren

De examiner vraagt u hoe u nagaat of een wiel correct werd vastgezet.

Men verwacht dat u:

- de wielmoeren van een wiel aanduidt
- toont in welke volgorde u de wielmoeren aanspant in de vorm van een kruis. U moet uiteraard niet alle wielmoeren aanspannen.

Er zal geen enkele vraag gesteld worden over het maximaal aantal kilometers dat er moet afgelegd worden alvorens de wielmoeren opnieuw aan te spannen.

> De spatborden

De examiner vraagt u om de spatborden na te gaan.

Men verwacht dat u rond het voertuig stapt en dat u uitlegt dat u visueel nagaat of de spatborden aanwezig zijn en niet beschadigd zijn.

De meeste voertuigen zijn niet uitgerust met spatborden aangezien de wielen volledig omgeven worden door het koetswerk. In dit geval dient de controle niet te worden uitgevoerd.

> De luchttanks

De examiner vraagt u om aan te duiden waar de luchttanks zich bevinden en om van één van de luchttanks het condenswater af te laten.

Men verwacht dat u

- kan aanduiden waar de luchttanks zich bevinden
- het ventiel voor het aflaten van het condenswater opent tot er alleen lucht uit de tanks komt.

In sommige gevallen bestaat er een systeem dat alle ontwateringkleppen met elkaar verbindt en waar men eenmaal hoeft aan te trekken om alle ontwateringkleppen samen te openen. In dit geval moet u verduidelijken dat uw voertuig is uitgerust met een automatisch ontwateringssysteem.

Bij de meeste voertuigen komt het koetswerk zodanig laag dat de luchttanks alleen zichtbaar zijn door zich op de grond te leggen. In dergelijk geval zal deze controle niet moeten worden uitgevoerd.

> De ophanging

De examiner vraagt u om de ophanging na te gaan.

Niet alle voertuigen zijn met hetzelfde ophangingsysteem uitgerust. Er bestaat:

- de luchtvering:

men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of de veerbalgen niet beschadigd zijn en zich in rijstand bevinden. Dit moet niet noodzakelijk gebeuren bij een draaiende motor. Indien de veerbalgen zich niet in rijstand bevinden, moet u hun stand aanpassen.

- de bladvering:

men verwacht dat u uitlegt dat u nagaat of de bladen niet gebroken zijn.

Deze controle bestaat uit een gewone visuele controle.

Men verwacht dat u of naar de veerbalgen, of naar de bladen kijkt, indien deze zichtbaar zijn.

Bij de meeste voertuigen komt het koetswerk zo laag dat de ophanging alleen zichtbaar is door zich op de grond te leggen. In dit geval moet de controle niet worden uitgevoerd.

>> 4. Instellingen

De examiner vraagt u om uit te leggen hoe u nagaat of uw zithouding correct is.

Men verwacht dat u uitlegt:

- hoe u uw zitplaats instelt, zowel in de hoogte, als in verhouding met de afstand tot de pedalen, als ter hoogte van de rugleuning
- dat u uw knieën vóór de stuurkolom moet kunnen plaatsen en dat u, indien nodig, de hoogte en de diepte van het stuur moet aanpassen
- dat u het koppelingspedaal moet kunnen indrukken zonder uw been te strekken
- dat u het gaspedaal moet kunnen indrukken waarbij uw hiel op de grond of op de hielsteun van het pedaal blijft
- dat u uw armen lichtjes gebogen moet hebben tussen 10u10 en 9u15; 9u15 is in feite de ideale houding voor een goede hantering van het stuur
- dat u het stuur moet kunnen draaien zonder dat uw lichaam uit de rugleuning komt en dat u hiervoor eventueel de helling van de rugleuning of de stuurkolom moet aanpassen.

> Afstellen van de achteruitkijkspiegels

De examiner vraagt u om uit te leggen hoe u uw achteruitkijkspiegels correct instelt.

Men verwacht dat u uitlegt hoe uw achteruitkijkspiegels correct in te stellen.

> De veiligheidsgordels instellen

Niet alle voertuigen zijn voorzien van een systeem om de veiligheidsgordels te verhogen.

Wanneer de examiner u vraagt om u in de juiste zithouding te plaatsen, zal hij u eveneens vragen om de veiligheidsgordel aan te doen. De examiner zal nagaan of deze correct geplaatst is. Indien het gaat om een oude veiligheidsgordel zonder oprolmechanisme, zal de examiner nagaan of de lengte goed ingesteld is.

> De hoofdsteunen afstellen

Niet alle voertuigen zijn uitgerust met verstelbare hoofdsteunen.

De examiner vraagt u om uit te leggen hoe u uw hoofdsteun correct instelt.

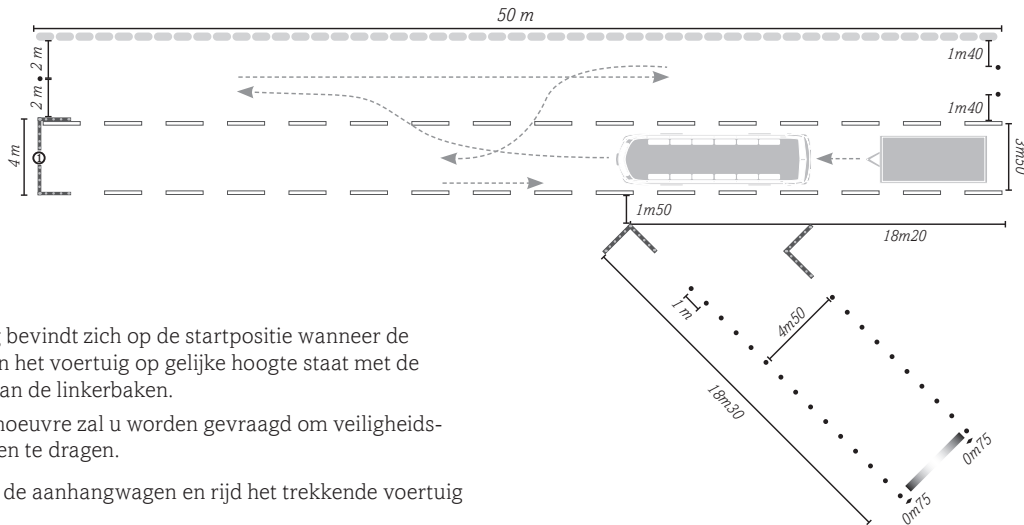
Men verwacht dat u uitlegt hoe uw hoofdsteun correct in te stellen.

>

2

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 10 minuten (vanaf 9 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

Het voertuig bevindt zich op de startpositie wanneer de voorzijde van het voertuig op gelijke hoogte staat met de buitenkant van de linkerbaken.

Voor dit manoeuvre zal u worden gevraagd om veiligheids-
handschoenen te dragen.

- 1 Ontkoppel de aanhangwagen en rijd het trekkende voertuig vooruit.
- 2 Rijd achteruit zodat het trekkende voertuig naast de aanhangwagen komt te staan. De achterzijde van het trekkende voertuig moet op gelijke hoogte komen te staan met de achterzijde van de aanhangwagen.

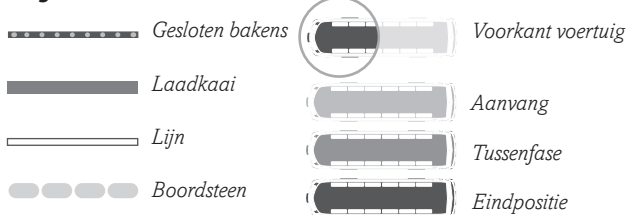
U mag het voertuig verlaten om de afstand die u nog rest te evalueren. U moet de parkeerrem opzetten bij het verlaten van uw bestuursplaats. Indien uw voertuig voorzien is van een bestuurdersdeur, mag u deze niet open laten.

U mag door het open raam kijken, voor zover u het contact behoudt met de zitting van uw zetel. U mag daarentegen niet de bestuurders- of passagiersdeur openen wanneer het voertuig in beweging is. U mag op de onderbroken lijnen rijden.
- 3 Rijd het voertuig vervolgens vooruit om daarna achteruit te rijden en de aanhangwagen aan te koppelen. Koppel de aanhangwagen aan. Op het ogenblik van het aankoppelen moet het trekkende voertuig in het verlengde van de aanhangwagen staan.

De examinerator zal u helpen om de aanhangwagen te naderen.

- 4** Op het einde van het manoeuvre “Koppelen van de aanhangwagen” zal u uw voertuig ongeveer 1m50 vooruit moeten rijden en zal de examinator u helpen om de controle van de lichten uit te voeren.

Legende

HET MOET MOGELIJK ZIJN MET HET EXAMENVOERTUIG HET MANOEUVRE UIT TE VOEREN REKENING HOUDEND MET DE VOLGORDE VAN DE GROEPEN.

2.1. ONTKOPPELING – GROEP A

- Elektrische leidingen loskoppelen
- Veiligheidskabel losmaken
- De parkeerrem van de aanhangwagen opzetten
- De steunpoot tot op de grond uitdraaien

2.2. ONTKOPPELING – GROEP B

Koppeling openen

2.3. ONTKOPPELING – GROEP C

Langzaam vooruit rijden om te ontkoppelen

2.4. HET TREKKENDE VOERTUIG NAAST DE AANHANGWAGEN PLAATSEN

2.5. KOPPELING – GROEP A

Achteruitrijden

2.6. KOPPELING – GROEP B

Parkeerrem aanhangwagen afzetten
Aanhangwagen aankoppelen

Verduidelijken en tonen (buiten het voertuig)
dat de veiligheidssluiting vergrendeld is
Elektrische leidingen aankoppelen
Veiligheidskabel aankoppelen
Steenwiel volledig opdraaien en wiel blokkeren

Met het oog op uw eigen veiligheid, mag u het steunwiel niet volledig opdraaien als u de parkeerrem van de aanhangwagen afgezet heeft om de aanhangwagen aan te koppelen.

2.7. RIJD HET VOERTUIG ONGEVEER 1M50 VOORUIT

2.8. KOPPELING – GROEP C

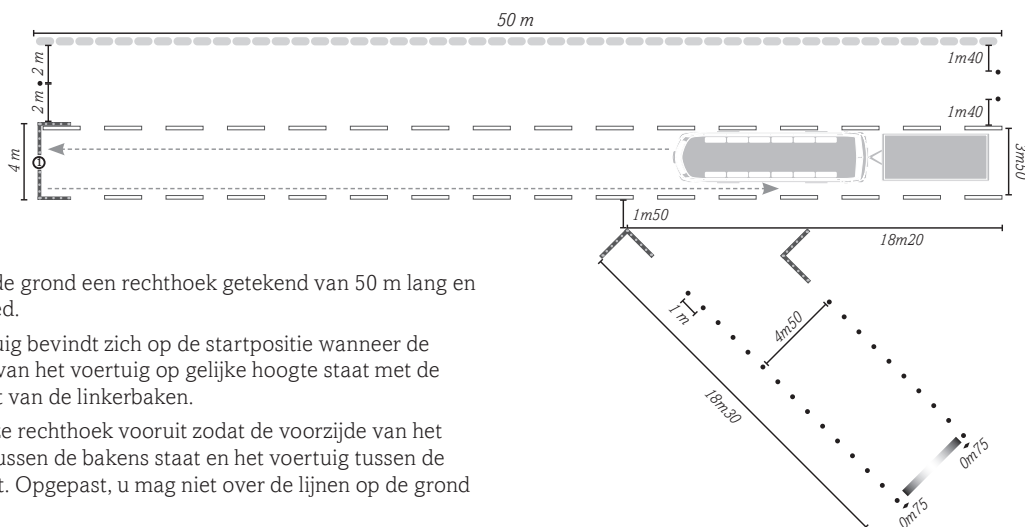
Controle van de lichten

Binnen een groep mag de volgorde verwisseld worden. Zo mag de kandidaat, bijvoorbeeld, de elektrische kabels loskoppelen voordat hij de leidingen loskoppelt. Echter, het nagaan van de veiligheid moet altijd gebeuren na het aankoppelen van de aanhangwagen.

> Manoeuvres

3 GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “IN RECHTE LIJN ACHTERUITRIJDEN”

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 3 minuten (vanaf 2 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

U ziet op de grond een rechthoek getekend van 50 m lang en 3m50 breed.

Het voertuig bevindt zich op de startpositie wanneer de voorzijde van het voertuig op gelijke hoogte staat met de buitenkant van de linkerbaken.

Rijd in deze rechthoek vooruit zodat de voorzijde van het voertuig tussen de bakens staat en het voertuig tussen de lijnen staat. Opgepast, u mag niet over de lijnen op de grond rijden.

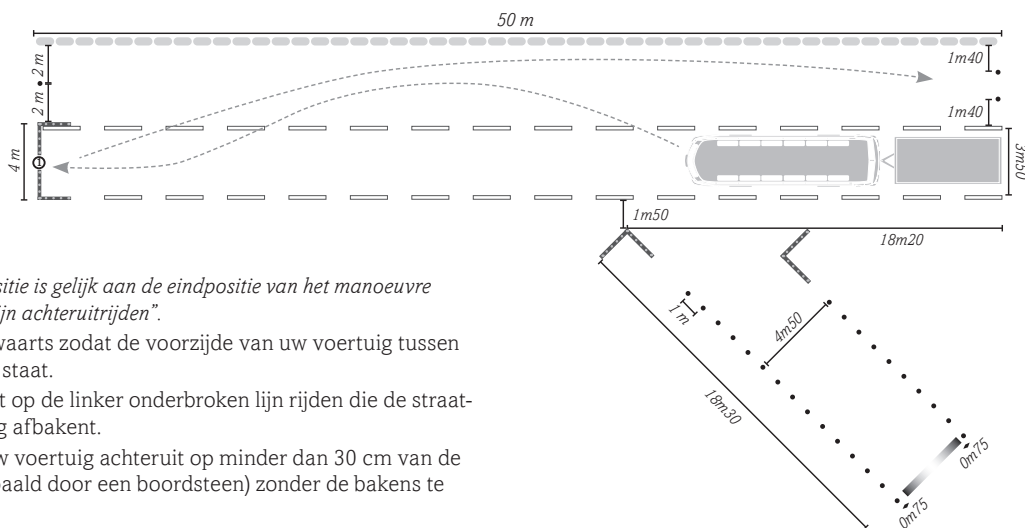
Rijd op *continue* wijze achterwaarts door deze doorgang, zonder over de lijnen op de grond te rijden, totdat de voorzijde van het voertuig voorbij de buitenzijde van de linkerbaken is gegaan. U mag zich éénmaal herpositioneren. Fouten zoals bv. 'bakens raken' blijven gelden.

U mag door het open raam kijken, voor zover u het contact behoudt met de zitting van uw zetel.

- Breedte van de doorgang = 3m50
- Lengte van de doorgang = 50 m

4 GEDETAILLEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “OPSTELLEN TEGEN EEN STOEP”

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 4 minuten (vanaf 3 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

De startpositie is gelijk aan de eindpositie van het manoeuvre “In rechte lijn achteruitrijden”.

Rijd voorwaarts zodat de voorzijde van uw voertuig tussen de bakens staat.

U mag niet op de linker onderbroken lijn rijden die de straatbegrenzing afbakent.

Parkeer uw voertuig achteruit op minder dan 30 cm van de stoep (bepaald door een boordsteen) zonder de bakens te raken.

Uw voertuig moet evenwijdig tegenover de stoep zijn opgesteld en de voorzijde van het voertuig moet voorbij de buitenkant van het linkerbaken komen.

Wanneer u veronderstelt dat u uw positie heeft bereikt, geeft u dit aan (claxon, ...).

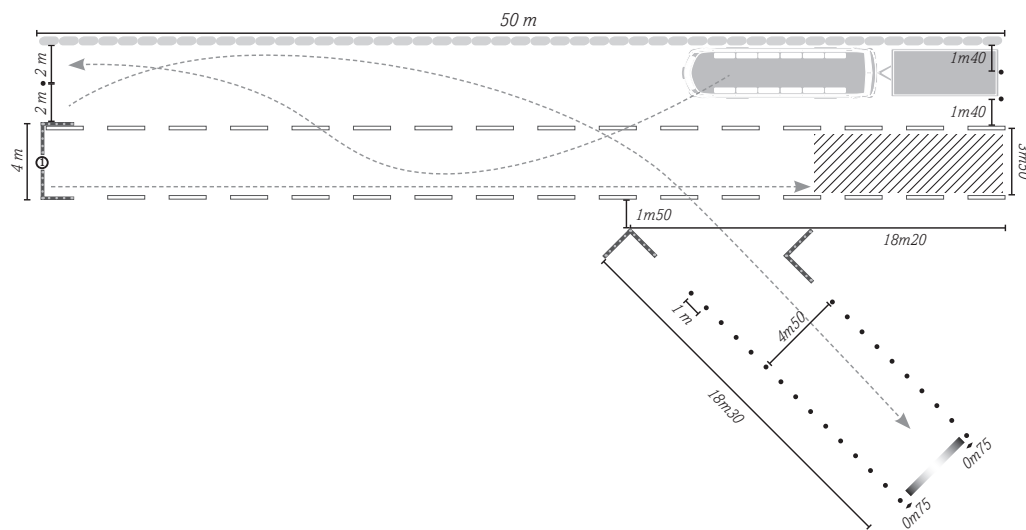
U mag het voertuig verlaten om de afstand die u nog rest te evalueren. U moet de parkeerrem opzetten bij het verlaten van uw bestuurdersplaats. Indien uw voertuig voorzien is van een bestuurdersdeur, mag u deze niet open laten. U mag door het open raam kijken, zolang u contact met uw zitplaats houdt. U mag daarentegen de bestuurders- en/of passagiersdeur niet openen wanneer het voertuig in beweging is.

Uw eindpositie langs het trottoir zal uw beginpositie zijn voor de manoeuvres “Achteruitrijdend een bocht maken” en “Achteruitrijden tot aan een laadkaai”.

5 6 GEDETAILEERDE BESCHRIJVING VAN HET MANOEUVRE “ACHTERUITRIJDEND EEN BOCHT MAKEN” EN “ACHTERUITRIJDEN TOT AAN EEN LAADKAAI”

> De maximale duur van het manoeuvre bedraagt 5 minuten (vanaf 4 minuten 30 seconden komt de tijd in aanmerking voor een beoordeling)

De startpositie is gelijk aan de eindpositie van het manoeuvre “Opstellen tegen stoep”.

Verlaat de parkeerplaats langs het trottoir. U mag het manoeuvre beginnen door achteruit te rijden om zich beter op te stellen.

Het gedeelte voorbij de buitenkant van de rechterbaken (gezien vanuit helikopter perspectief), tussen de onderbroken lijnen tot aan het einde van het terrein, mag niet meer gebruikt worden van zodra u achteruit rijdt.

Draai achterwaarts zonder de bakens te raken en plaats uw voertuig zo dicht mogelijk bij de laadkaai (op minder dan 1 meter) maar u mag de laadkaai niet raken. Het trekkende voertuig moet zich in het verlengde van de aanhangwagen bevinden. Indien u denkt goed opgesteld te staan t.o.v. de laadkaai, dan geeft u een teken (claxon, ...).

U mag op de onderbroken lijnen rijden. U mag het voertuig verlaten om de afstand die u nog rest te evalueren. U moet de parkeerrem opzetten bij het verlaten van uw bestuurdersplaats. Indien uw voertuig voorzien is van een bestuurdersdeur, mag u deze niet open laten. U mag door het open raam kijken, zolang u contact met uw zitplaats houdt. U mag daarentegen de bestuurders- en/of passagiersdeur niet openen wanneer het voertuig in beweging is.

- Totale lengte van de straat = 50 m
- Breedte van de straat = 8 m
- Breedte van het opstelvak = 4m50
- Hoogte van de laadkaai = minimum 1m20
- Breedte van de laadkaai = 3 m

Legende

	Gesloten bakens		Voorkant voertuig
	Laadkaai		Aanvang
	Lijn		Tussenfase
	Boordsteen		Eindpositie

> Uitslag van het praktijkexamen

U BENT GESLAAGD VOOR HET PRAKTIJKEXAMEN

De examinerator geeft u een formulier "Aanvraag om een rijbewijs". Met dit document gaat u bij uw **gemeentebestuur** uw rijbewijs afhalen. Gelieve vooraf contact op te nemen met uw gemeente-bestuur.

Het formulier "Aanvraag om een rijbewijs" laat niet toe te rijden. U moet houder en drager zijn van een rijbewijs. Dit document moet binnen 3 jaar na het geslaagde praktijkexamen ingediend worden. Zoniet moet u opnieuw scholing volgen en slagen voor een nieuw praktijkexamen.

U BENT NIET GESLAAGD VOOR HET PRAKTIJKEXAMEN

Wanneer u niet geslaagd bent voor het praktijkexamen mag u zich **niet aanbieden voor een nieuw examen de dag zelf van het uitstel**.

Wanneer u niet geslaagd bent voor de proef op de openbare weg zal de proef op privéterrein, waarvoor u geslaagd bent, niet meer herbegonnen moeten worden, indien u een nieuw praktijkexamen aflegt met een voertuig van dezelfde categorie, binnen een termijn van maximum 1 jaar, die ingaat de dag waarop u voor de proef op privéterrein geslaagd bent.

GELDIGHEID VAN HET RIJBEDIJ

Indien u een rijbewijs met de vermelding 'code 78' werd afgeleverd en u de opheffing van deze 'code 78' wenst te bekomen, moet u een nieuw praktijkexamen afleggen met een voertuig uitgerust met een handbediende schakeling na bijkomende praktijklessen (minimum 2 uur) in een erkende rijsschool of onder dekking van een voorlopig rijbewijs model 3.

Bij het slagen van één van de proeven met een voertuig uitgerust met een automatische schakeling, wordt het volledige examen geacht afgelegd te zijn met dit type voertuig.

Elk voertuig dat niet is uitgerust met een koppelingspedaal wordt beschouwd als een voertuig met automatische schakeling.

Indien u het praktijkexamen heeft afgelegd met een voertuig uitgerust met een automatische schakeling, en u al houder bent van een rijbewijs D1 of D zonder 'code 78', zal de 'code 78' niet worden aangebracht op het rijbewijs D1E of DE.

INDIEN ER ZICH PROBLEMEN Zouden VOORDOEN

Indien u **klachten** heeft, wendt u zich onmiddellijk tot de **hoofdexaminator**. Dit is de eenvoudigste en snelste methode omdat u zich ter plaatse bevindt en het geschil onmiddellijk kan worden behandeld.

Zo u niet tevreden bent met het gegeven gevolg wendt u zich tot de **directie van de onderneming die verantwoordelijk is voor het betrokken examencentrum**.

Een geschil kan tenslotte ook steeds aanhangig worden gemaakt bij de bevoegde overheid. Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

Bovendien zijn in elk centrum **speciale brievenbussen** voorzien, waarin u zowel klachten als suggesties kunt deponeren. De inhoud van deze brievenbussen wordt regelmatig nagezien om passende regelingen te kunnen treffen.

ONREGELMATIGHEDEN

Elk gedrag waarmee de **orde** wordt verstoord, elke vorm van **verbale of fysieke agressie** zowel tegenover zaken als personen, **bedreigingen** en (poging tot) **fraude** alsook het **niet naleven van de richtlijnen** van een examinerator of medewerker van het examencentrum leidt tot een **uitgesteld examen**. Bovendien zal de betrokkene worden **uitgesloten** van het afleggen van enig examen of het begeleiden van kandidaten tijdens enig examen in de examencentra voor een periode van **3, 6 of 12 maanden** naargelang de vastgestelde onregelmatigheid. Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

BEROEPSPROCEDURE

Indien u niet geslaagd bent voor het praktijkexamen, of indien u of uw begeleider wegens een onregelmatigheid uitgesloten wordt voor een bepaalde termijn, kan u tegen de genomen beslissing(en) in beroep gaan door **binnen de 15 kalenderdagen na het examen een aangetekend verzoekschrift** in te dienen.

Meer informatie hierover kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

HERSTELEXAMEN

Het examenverloop van het praktisch herstelexamen DE/D1E is identiek aan dat van het gewone praktijkexamen zoals omschreven in deze informatiebrochure. Meer informatie over herstelexamens kan u terugvinden op onze website **www.gocavlaanderen.be**.

> Besluit

Slechts nadat u zich goed voorbereid heeft, zal u met vertrouwen aan de examens kunnen beginnen. Dit zelfvertrouwen samen met uw kennis en ondervinding, zal u toelaten te slagen voor de examens, wat wij u dan ook toewensen.

"Goed rijden betekent ook
aan de anderen denken!"
GOEDE REIS EN BLIJF VOORZICHTIG!

De gegevens vermeld in deze brochure kunnen onderhevig zijn aan wijzigingen in de reglementering. Om de laatste versie in te kijken: raadpleeg onze website **www.gocavlaanderen.be**.